

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Explicantur testimonia allata pro prima sententia. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

à gloria ante merita præiudici à Deo fuisse præiudici-
tam, id quod absurdum esse, superius ostendimus.

CAPVT VII.

Explicantur testimonia allata pro prima
sententia.

EX varijs opinionibus, quas retulimus, super-
est solum, ut diluamus rationes primas, quæ c.
etiam 1. allatæ fuerunt, & in primis eas, quæ ex te-
stimonijs Scripturæ desumptæ sunt. Primum erat
sapient. 12. Neque rex, neque tyrannus, &c. quem lo-
cum Gregorius Mag. lib. 3. Moral. c. 11. explicat de Chri-
sto qui cum peccatum non haberet, propter quod
deberet puniri à Deo, oblatum est morti, & ideo
dicitur à Deo condemnatus, & exterius ab eius
virtute, iuxta illud 2. Ad Cor. c. 5. Eum, qui non no-
uerat peccatum (scilicet Christum) pro nobis peccatum
fuit (supple) Deus, hoc est, hostiam pro peccato.
Eandem expositionem desumpsit glossa ordinaria
ex Greg. Lyranus vero explicat de iustis, qui, cum
non mereantur supplicia, à Deo tamen affliguntur,
ita, ut ab hominibus iudicentur exteri à diui-
na virtute: sicut Iob à Deo percussus, alienus ab
eius gratia suis omnibus amicis visus est. Alij sic
interpretantur: & eum, qui iudicio hominum vi-
detur non dignus supplicio, tu iudex exactissime,
qui omnia bene nosti, condemnas. Et certe, si se-
queremur litteram illius textus eo modo, quo re-
citantur, c. 1. quæ in aliquibus codicibus Latinis
habetur, aliquam ex his interpretationibus cogere-
mur admittere, ne diceremus, Deum punire ali-
quem sine merito, quod est absurdum, & de Dei
bonitate nullo modo asserendum. Sed littera textus
mendosa videtur; meliusque in codice vulgato
emendato à Sixto, j. correpta est, iuxta quam sensus
planus est, & absque ulla difficultate. Sic enim le-
gitur, Et eum, qui non debet puniri condemnare, exterius
patas atque virtute. Cõsonat autem hæc lectio textui
Græco, & paucis litteris mutatis ab aliquo Scrip-
tore potuit corrumpi, scribendo, Condemnas, pro
Condemnat, atque addita particula, Et.

Deinde ad illa loca ex c. 9. ad Rom. Respondeo
duobus illis primis, Quod si Deus volens ostendere iram,
&c. & in hoc ipsum excitauit te, &c. nequaquam Pau-
lum significare id, quod aduersarij contendunt,
nempe ex intentione primaria, quæ præcederet
secundum rationem præscientiam meritorum,
decreuisse Deum ostendere iram in aliquos, & eos
facere vasa indignationis suæ, vel sola expulsi-
one à beatitudine. Omnes enim damnati seiplos fece-
runt vasa iræ propria iniquitate, quam respiciens
Deus voluit ostendere potentiam iustitiæ suæ: nõ
tamen contra, ut eam ostenderet, tanquam finem
suæ voluntatis, voluit ipsos excludere à regno, &
permittere, ut in peccatum laberentur.

Sic explicat Chrysost. Hom. 16. in Epist. ad Rom. &
Theophyl. in illum priorem locum. Et place colligitur
ex illo eiusdem Apostoli ad Rom. 2. An diuinitas boni-
tatis eius, & patientia, & longanimitas contemnitur, igno-
ras quod benignitas Dei ad penitentiam te adducat: secun-
dum autem duritiam tuam et impenitentem cor, thesaurizas
tibi iram in die iræ. Vbi Paul. loquitur cū omnibus,
quos Deus diu fert in hac vita, & tandem vito
suo damnantur. Cum ergo dicat longanimitate
Dei tolerari, ut ad penitentiam adducantur, indi-
cat aperte, etiam post peccatum commissum, pri-
mariam voluntatem Dei esse, eos corrigere, &
resque in 1. part. Tom. 1.

ideo ipsos sustinere in multa patientia. Quod si
Deus vellet ostendere iram suam, & ad hoc ipsos
expectaret, nequaquam benignitas eius ad peni-
tentiam illos adduceret, & inuitaret: præsertim, si
ante quæcunque illorum peccata præiudici, in ipsos
vellet iram suam manifestare. Ex intentione igitur
potius misericordiae, quam iustitiæ eos sustinuit,
& longanimitate expectauit. Et propterea dixit
Paulus. Secundum autem duritiam tuam thesaurizas tibi
iram in die iræ: hoc est, iram, quam Deus ex se non
habebat, cum potius ad penitentiam te inuitaret,
duritia cordis tui tu tibi conciliasti, & in Deo esse
fecisti, quæ alias non foret. Particula igitur, Vt, Particula
quam posuit Paulus in illis duobus locis ad Rom. Vt, interdum
9. & indicare videtur causam finalem, & intentio-
nem Dei; non significat causam, sed euentum pro-
uenientem ex eo, quod Deus sustinuit in multa
patientia. Id quod frequens est in Scriptura Luc. 8.
8. Vt videntes non videant. Quod adducitur ex Isaia c. 1. 8.
& alibi frequenter.

Cogimur autem ita interpretari particulam Vt, Quando si
primo quod res illa, cui coniungitur, est contra
intentionem, & voluntatem Dei, quale est pecca-
tum. Secundo quando non est ex primaria, & an-
tecedenti voluntate, qualis est quævis pena, seu
iræ, aut vindictæ manifestatio, quam ante præiud-
sum peccatum non voluit Deus: quia nisi præiud-
peccato ex se non irascitur, nec malum inferit. Et
quamuis iusto iudicio posset Deus hanc intentio-
nem excludendi homines à beatitudine habere,
statim post peccatum primi parentis, quia tamen
illa in Deo non fuit, vt c. 4. probatum est, ideo di-
cimus, Deum neminem ad ultimum ex tali intensione
sustinuisse. Tercio denique particula, Vt, euentum
significat, quod dicitur permitti peccatum ad
correctionem, quia hæc etiam pertinet ad secun-
dariam, & consequentem voluntatem, vt supra
disp. 92. c. 2. ostensum est. Nam quoties particula,
Vt, significat causam, refertur ad voluntatem an-
tecedentem, quia tunc denotat finem, ex cuius
præcedenti desiderio Deus aliquid facit. Cum ve-
ro euentus est secundum Dei voluntatem, & ipsi
primo placuit ante media, tunc particula, Vt, in-
tentionem Dei denotat, vt Ioann. 10. Ego veni, vt Ioan. 10.
vitam habeant, & vt abundantius habeant. Quocirca
cum Ioan. 9. dicitur: In iudicium ego in hunc mundum Ioan. 9.
veni, vt qui non vident, videant; & qui vident, cæci fiant.
Priori parte significatur vera intentio Dei, quæ ve-
nit in mundum; posteriori vero solum denotatur
euentus.

Eodem igitur cap. 9. ad Roman. cum Paulus di-
cit: Ergo cuius vult miseretur, & quem vult indurat: & i-
terum. An non habet potestatem singulis luti ex eadem
massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in
contumeliā: Non ideo ita loquitur, quod hæc faciat
Deus intentione ostendendi iram suam, sed dicit
primum, Deum indurare aliquem, quia ei negat
gratiam suam, vt sequenti c. explicabitur. Deinde
dicit Deum facere vas in contumeliā, non qui-
dem intentione inferendi contumeliā, sed quia
permittit hominem sua culpa fieri dignum con-
tumeliā non alio modo quam negando ei voca-
tionem congruam. Qua vero intentione hanc ne-
get, si eam non negat, vt ostendat iram, cap. 9. dice-
mus. Hoc autem intelligimus, si loquatur Paulus
de eadem massa, quæ solo peccato Adæ conspersa
est: ex hac enim non intendit primum Deus in-
ferre contumeliā, & penam, nec positivè faci-

Ggg

homi-

hominem dignum contumelia, sed permittit ipsum suo proprio merito tale fieri. Si vero malam intelligat Paulus conspersam peccato actuali proprio, facit Deus ex illa massa vas contumelie, statim ipsum ad poenam destinando, cum tamen ex eadem massa aliud vas faciat in honorem, purificans illud gratia sua.

De hac massa videbatur Paulus loqui, ut ostenderet, quomodo Deus repulit Iudeos, & in contumeliam propter sua peccata destinavit: admisit autem Gentilicum populum, & gratia sua emundavit in honorem. Hoc pacto videtur Aug. intelligere Apostolum, ut paulo infra vidimus: & Fulgentius libro 1. ad Monimum cap. 26. ubi sic ait. *Quæso Monime charissime, ut hunc locum pauli (scilicet à nobis supra citatum) diligenter attendas. Notum namque est iram dei dici non posse, nisi ubi creditur iniquitas hominis præcessisse. Itaque propter peccata, propria actualia putat Fulgentius homines fieri vasa iræ, & contumelie.*

CAPVT VIII.

Expenditur locus ad Roman. 9. de Iacob, & Esau.

Est alius locus ad Rom. 9. Doctoribus primæ opinionis satis familiaris, de duobus fratribus Iacob, & Esau, quorum alter dicitur dilectus à deo alter vero odio habitus, antequam quicquam boni vel mali egissent, ut ita ostendat Paulus nullam ex parte ipsorum fuisse causam, cur odio haberetur Esau, & Iacob diligeretur. Sed si locus ille penitus consideretur, nullam omnino vim habet. Si enim admittimus cum Aug. lib. 1. ad Simplician. q. 2. & Græcis Patribus in eum locum, ibi loqui Paulum de spirituali prædestinatione Iacob, & reprobatione Esau, aut sermo est de reprobatione, & electione à gratia, aut à gloria: si de priori, non dicitur Deus proprie odisse Esau, eo quod negare voluit primam gratiam congruam; sed odisse idem est, quod minus dilexisse: habet enim se ad modum odientis, qui aliquid donum alteri non concedit, aut qui malus denegat, & minus solum concedit. Quæ ratione aliqui intelligunt illud Luc. 14. & non odit Patrem suam & matrem, hoc est, qui diligit patrem, & matrem plus quam me, Hanc expositionem sequitur Ioannes à Bononia in opusculo de prædestinatione prima parte. Verum eo reuertamur, qui quævis existimet, paulum eo loco non agere de reprobatione & electione spirituali Esau, & Iacob, ut inferius dicemus: tamen illud, *Odio habui*, explicat ut sit idem, quod minus diligere.

Luc. 14.

43

Secunda expositio. Augustin.

Si vero de reprobatione à beatitudine sit sermo de qua plane intelligunt Aug. & alij Patres, illud, *Odio habui*, proprie est accipiendum. Cum enim Deus decrevit, Esau excludere à beatitudine, odio eum habuit, sed propter peccatum. Sic autem ipse Esau iam erat vas contumelie, sed factum à se propria iniquitate, ut intelligunt Aug. & omnes. Græci in eum locum, ubi post multa, quæ ibi tradidit Aug. contra hunc locum Malachia 1. adducit illud Sapientia 11. Nihil odisti eorum quæ fecisti, & tandem concludit: Non igitur odit Deus Esau hominem, sed odit Deus Esau peccatorem, id quod latius ipse prosequitur. Quod vero postea de reprobis subdit, Sed tamen quod vasa eos facis (scilicet Deus) perditionis, ad usum correctionis aliorum facit: non intelligit de perditione peccati, hanc enim Deus non facit, sed de

perditione poenæ, quam illius Deus ob peccatum infligit. Dixerat enim paulo superius, Et quod ex numero impiorum, quos non iustificat, facit vasa contumeliam, non hoc in eis odit, quod facit, quippe in quantum impij sunt, execrabiles sunt, in quantum autem vasa sunt, ad aliquem usum sunt, ut per eorum orationem nas vasa, quæ sunt in honorem, præstent. Vbi Augustinus nihil aliud esse putat, fieri vasa contumelie, quam ad poenam destinari ob propria peccata, & hanc destinationem, inquit, non odit Deus, quia hanc ipse facit.

Neque vero ex contextu Pauli colligi potest, Esau odio habitum à Deo antequam quicquam mali egisset, dicit enim in hunc modum. Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum electionem propositum Deum haberet; non ex operibus sed ex vocatione dictum est, quia maior seniori, sicut scriptum est, Malachia 1. Iacob dilexi, Esau autem odio habui, ubi illud *Odio habui* non debet coniungi cum eo, antequam quicquam boni egissent, aut mali. Sed adducitur testimonium illud ad probandum id, quod dixerat Paulus de duobus fratribus, minorem scilicet prælatum fuisse maiori in gratia, & regno Dei, non ex operibus, sed ex voluntate sola vocantis. Hanc vero differentiam optime probat ab effectu, nam si Esau fuit odio habitus, & Iacob dilectus: recte dicitur, Iacob prælatum fuisse fratri suo Esau: ex quo factum est, ut Esau propria iniquitate odium Dei bi conciliaret.

Verum si contextum, & mentem Pauli in eo capite altius contemplemur, fortasse compertum, ibi non agere de spirituali reprobatione Esau, & prædestinatione Iacob, sed de regno, & potestate temporali, ad quam electus fuit Iacob, reiecto fratre suo Esau, non ex suis operibus, sed ex sola Dei voluntate vocantis, & dicentis Gen. 25. Maior seruiet minori. Ita Bartholomæus Cantuariensis in dialogo Cathol. cap. 6. §. 1. & Ioannes à Bononia loco paulo ante allegato, putant intelligendum esse Paulum: id quod his rationibus confirmari potest.

Primo quia Genes. 25. videtur esse sermo de potestate temporali, cum dixit Dominus Rebecca. Duo populi ex ventre tuo ducuntur, populusque populum superabit, & maior seruiet minori. Id quod 27. cap. impletum fuisse narratur, cum Isaac benedixit Iacob, & principem fratris sui illum constituit.

Secundo Malachias in illo 1. cap. quod citat Apostolus manifeste loquitur de regno, & hereditate temporali, in qua Iacob electus fuit, & prælatus fratri suo. Sic enim incipit Prophetia. Diligite vos, scilicet Israelitas, dicit dominus, & dilexisti nos? Nomen frater erat Esau Iacob, dicit Dominus, & dilexi Iacob, Esau autem odio habui: & posui montem eius in solitudinem, & hereditatem eius in arationem deserti. Quibus verbis plane ostendit Deus ex eo disce, vel se potius habuisse instar odio habitus, quod dedit Esau in hereditatem, & possessionem montes infructuosos, & solitudinem in habitabilis, quod non est proprie odio habere, sed minus diligere. Quocirca faretur Hieronymus in hunc locum testimonium hoc Malachia, & illud Genes. 25. quæ de temporali hereditate, & regno plane loquuntur, adducta fuisse à Paulo ad Romanos in sensu mystico.

Tertio ex ipso textu Pauli efficacius idem ostenditur.